

SAMVERKANDE
ÖVERFÖRMYNDARE

Färgelanda Sotenäs
Lysekil Strömstad
Mellerud Tanum
Munkedal Uddevalla

Guide

checklista

för dig som är god man för ensamkommande barn inom Samverkande överförmyndare

Guide/vägledning för gode män för ensamkommande barn och ungdomar

Denna guide är till för dig som är god man för ensamkommande barn. Informationskriften tar inte upp alla aspekter av godmanskapet och vad du bör känna till. Guiden hänvisar till skrifter, böcker, handböcker och lagtexter där du kan läsa mer fördjupat om ämnet. Avsikten med skriften är att du lätt ska kunna hitta svar på sådana frågor som du praktiskt stöter på i ditt uppdrag. Guiden inleds med en checklista.

Guiden är uppbyggd enligt följande

- Checklista s.3
- Var kan du hitta information. Litteratur. Lagar etc s.5
- Vilka är ensamkommande barn s.6
- Ankomst, anvisning till förordnande av god man s.6
- Förordnande av god man och s.f. vårdnadshavare s.7
- Godmanskapets grundläggande beståndsdelar s.8
- Asylregler och asylprocess s.8
- Samverkande överförmyndare s.9
- God man- tystnadsplikt? s.10
- När upphör ett godmanskap? s.11
- Tolk s.11
- Offentligt biträde s.11
- Fullmakter s.12
- LMA-kort, ICA-kort m.fl. s.12
- Olika myndigheters ansvar s.13
- Ansvarsfördelning mellan boende och god man s.15
- Barns boende-vem bestämmer? s.15
- Ensamkommande barns försörjning s.16
- Asylsökande barn- dagersättning, särskilt bidrag s.17
- Barn med uppehållstillstånd- bidrag s.20
- Den unge blir 18 år- försörjning s.21
- Barns försvinner s.22
- Polisanmälan vid brott s.22
- Efterforskning av anhöriga s.22
- I den gode mannens uppdrag ingår inte.... s.22
- Arvode s.23
- Redovisning till överförmyndaren s.23
- Kontaktuppgifter s.24

Checklista- Samverkande överförmyndare- Uddevalla

Av checklistan kan du utläsa vad som behöver göras i ungefärlig tidsordning. I resten av guiden kan du läsa mer ingående vad som gäller för ditt uppdrag som god man.

Den första tiden

Träffa barnet första gången och presentera dig och berätta vad en god man
är Om barnet är lite äldre skriver du under åtagandet och barnet samtycker. Skickas till överförmyndaren.

Du får ett registerutdrag från överförmyndarkontoret. Detta är din legitimation.....
Överförmyndaren informerar Migrationsverket om att du blivit god man.
Du ska själv informera socialtjänsten och barnets boende

Träffa barnet och gå igenom asylprocessen, boendefrågan, skolan, hälsounder-.....
sökning. Gå igenom barnets omedelbara behov. En halvtimme med tolk brukar räcka

Kontakta barnets offentliga biträde och se till att asylansökan görs.....

Kontakta skolan och informera om att du är god man.....
Medverka i utvecklingssamtal

Se till att barnet får hälsoundersökning och att någon från boendet är med.....

Företräda barnet vid besök på Migrationsverket, socialtjänsten och vid träff med...
det offentliga biträdet.
Du har rätt att närvara när en myndighet vill träffa barnet.

Ansök om dagersättning och extra bidrag hos Migrationsverket.....
Blanketter finns på Migrationsverkets hemsida. Pengarna sätts in på ett ICA-kort av Migrationsverket. Du bestämmer hur pengarna används.

Se till att barnet får ett LMA-kort.....
LMA-kortets giltighetstid varierar men gäller ofta i max 6 månader. Används vid besök i sjukvården, tandvården och ger rabatt på apotek.

Se till att barnet får ett lämpligt boende. Det är du som god man som har det.....
avgörande inflytandet över barnets boende.
I Guiden kan du läsa mer ingående om vem som bestämmer om barnets boende och vilket in flytande barnet har från 15 års ålder.

Berätta till vem barnet kan vända sig för att läsa brev som kommer till barnet.....
Brev ställt till barnet får bara öppnas av barnet själv.

Lämna första redogörelsen till överförmyndaren. Denna utgör normalt sett.....
förteckning över barnets tillgångar och skulder. Du får oftast befrielse från att lämna en ekonomisk redovisning. OBS låna inte ut eller förskottera pengar till barnet

Att göra i övrigt

Ha regelbunden kontakt med barnet.....

Företräda barnet om barnet begär brott eller blir utsatt för brott.....

Meddela överförmyndaren om förändringar som kan påverka ditt uppdrag.....
tex att barnet avviker, barnets föräldrar kommer eller då barnet flyttar.

Att göra under asylprocessen

Medverka vid barnets möten med det offentliga biträdet och vid olika möten
hos Migrationsverket

Prata med barnet om rätten att överklaga Migrationsverkets beslut eller.....
om barnet vill återvända till sitt hemland

Att göra inför att barnet fyller 18 år

Samtala om framtiden och om behov finns av insatser från socialtjänsten.....
Gör ansökan.

Att göra efter uppehållstillstånd

Du kvarstår som s.k. kvardröjande god man i avvaktan på att en särskilt
förordnad vårdnadshavare utses av tingsrätten genom ansökan från
socialtjänsten.

Meddela överförmyndaren och berörda myndigheter såsom skola och.....
socialtjänst om barnet får uppehållstillstånd

Ansök om försörjningsstöd hos socialtjänsten om barnet saknar medel och för....
barn som 16 år- sök studiehjälp hos SCN samt extra tillägg

Ordna UT-kort hos Migrationsverket och återlämna LMA-kortet samt.....
töm ICA-kortet inom en månad.

Besök skatteverkets servicekontor. Ta med UT-kort och beslut om uppehålls-.....
tillstånd. Barnet folkbokförs och får ett personnummer. Ansök om ID-kort
Betala i förväg in ansökningsavgiften.

Registrera barnet hos Försäkringskassan.....

Öppna bankkonto i barnets namn- ett sparkonto och ett ungdomskonto.....

Bevaka att socialtjänsten ansöker om en särskilt förordnad vårdnadshavare.....

Var kan du hitta mer information

Litteratur

- Ensamkommande barns rätt, Norstedts juridik av Eva von Scheele och Ingemar Strandberg. Denna bok får du genom Samverkande överförmyndare
- Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och ungdomar. Utgiven av Socialstyrelsen. Du hittar den på deras hemsida och här finns mycket nyttig information
- Frågor och svar- Socialtjänstens ansvar för ensamkommande barn. Socialstyrelsen
- Ett gemensamt ansvar för ensamkommande barn och ungdomar. Maj 2015. Socialstyrelsen, Länsstyrelserna, Skolverket, Sveriges kommuner och landsting, SKL samt Migrationsverket. Finns på hemsidorna.
- På Migrationsverkets hemsida finns en stor mängd information och blanketter för ansökningar etc.
- På Sveriges kommuner och landsting, SKL, kan du söka på ensamkommande barn

Webb-utbildning

- Under Migrationsverket går du in på Andra aktörer och i vänsterkolumnen Gode män. Här hittar du en gratis webb-utbildning

Lagar och förordningar – se www.lagen.nu

- LMA, lag om mottagande av asylsökande m.fl. SFS 1994:137, prop. 2004/05:136
- Lag om god man för ensamkommande barn SFS 2005:429, Lgeb. Prop. 2005/06:46
- Föräldrabalken FB
- Socialtjänstlagen, SoL SFS 2001: 453
- Utlänningslagen, SFS 2005:716
- Lag om hälso- och sjukvård för asylsökande SFS 2008:344
- Lag om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare (1975:689)
- Lag om offentligt biträde (1996:1620)
- Förordning om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. SFS 1990:927(ErsF)
- Förordning om mottagande av asylsökande m.fl. SFS 1994: 361 (FMA)
- Förordning om statlig ersättning för asylsökande m.fl SFS 2002:1118
- Förordning om statlig ersättning för vissa utlänningar m.m. SFS 2010:1122, NyErsF
- Förordning om statlig ersättning för hälso-och sjukvård för asylsökande, SFS 1996:1357
- Förordning om bidrag för resa till Sverige för anhöriga till flyktingar SFS 1984:936 samt ändring i förordningen SFS 2009:1161

Praktisk information

- När du får ditt uppdrag får du ett registerutdrag som blir din "legitimation" i ärendet
- Du får även en denna Guide inkl. en checklista

- Du får en skrivelse från Samverkande överförmyndare med praktisk information om vart du ska vända dig i socialtjänsten, vart du beställer tolk, telefonnummer till barnets boende etc.
- Du får också en första redovisningsblankett samt information om när du sedan ska redovisa. Om du inte redovisar i tid får du vänta ett kvartal med att få arvodet.

Vilka är ensamkommande barn?

Barn är ensamkommande

- Om det är under 18 år
- Om barnet är utländskt eller statslöst
- Om barnet vid ankomsten till Sverige är skilt från sina föräldrar eller annan som trätt i föräldrarnas ställe
- Om föräldrar etc efter ankomsten avlider, försvinner eller på annat sätt inte kan företräda barnet
- Allt förutsätter att barnet inte har uppehållstillstånd vid ankomsten

Undantas görs även nordiska barn och om barnet är EU-medborgare. Utbytesstudenter och barn som reser i Sverige med föräldrars tillstånd är inte ensamkommande.

Från ankomst till anvisning till kommun till förordnande av god man

- Den kommun där barnet ger sig tillkänna blir ankomstkommun. Det är oftast någon kommun där Migrationsverket tar emot asylansökningar, men det kan vara vilken kommun som helst. Det finns egentligen ingen legal definition av ankomstkommun. Denna kommun anses vara vistelsekommun¹ enligt SoL och är skyldig att stå för akuta insatser – nödhjälp.
- Därefter sker registrering hos Migrationsverket. Migrationsverket gör sedan en anvisning till en kommun- anvisningskommun. Denna kommun blir då tillika vistelsekommun enligt SoL². Vistelsekommunen har sedan fullt ansvar för barnet from anvisningsbeslutet. Om vistelsekommunen placerar barnet på tex. ett HVB-hem i en annan kommun behåller vistelsekommunen det ekonomiska ansvaret.

Behörig överförmyndare är den kommun där barnet är folkbokfört eller om det inte är folkbokfört (gäller asylsökande barn) den kommun där barnet faktiskt befinner sig. Det innebär att kommun A kan vara formell vistelsekommun enligt SoL men då barnet befinner sig i kommun B blir det överförmyndaren i denna kommun som är

¹ SoL 2a kap 1§

² Se LMA 3§

behörig att förordna god man. Om barnet flyttar till en annan kommun än B dvs till kommun C så flyttas också ansvaret för den befintliga gode mannen till överförmyndaren i kommun C. Överförmyndaren går strikt på var barnet befinner sig medan socialtjänsten har en annan definition av ansvarig kommun.

Förordnande av god man

Det är som ovan angetts överförmyndaren i den kommun där barnet vistas som förordnar god man. Sökande är vanligtvis Migrationsverket men socialtjänsten kan också ansöka. Överförmyndaren kan också självmant- ex officio- ta upp frågan. Om barnet byter vistelseort flyttas ärendet över till överförmyndaren i den kommun dit barnet flyttar, men du som god man kvarstår till dess att den nye överförmyndaren fattar beslut om en annan god man.

Av lag om god man för ensamkommande barn framgår att överförmyndaren ska ge barnet möjlighet att yttra sig i ett ärende om förordnande av god man, "om det kan ske". Överförmyndaren försöker klara detta om barnet är 16 år fyllda och den gode mannen får vid sitt första besök hos barnet fylla i sitt åtagande samtidigt som barnet "samtycker".

En god man kan begära sig entledigad men är som ovan sagts skyldig att kvarstå i sitt uppdrag till dess överförmyndaren utsett en ny god man.

Från godmanskap till särskilt förordnad vårdnadshavare

När överförmyndaren får in en ansökan händer följande

- Den tilltänkte god mannen ska vara "rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig". Kontroll sker av överförmyndaren i polisen belastningsregister och hos kronofogden. Kontroll kan även ske hos socialtjänsten
- När barnet får uppehållstillstånd, måste den gode mannen kvarstå och blir "kvardröjande god man", till dess en särskilt förordnad vårdnadshavare utses. Om barnet är närmare 18 år får den gode mannen kvarstå till myndighetsdagen då förordnandet upphör utan särskilt beslut.
- Regeringen har aviserat ett nytt förslag i nov. 2015 som medför att barnen får tillfälligt uppehållstillstånd, TUT. TUT kan ges i tre år vid flyktingskäl och för ett år för alternativt skyddsbehövande. Av förarbetena till lag om ensamkommande barn³ anges att frågan om särskilt förordnad vårdnadshavare även kan bli aktuellt vid TUT. Mht tidsåtgången för hantering av socialtjänsten och vid tingsrätten torde frågan om särskilt förordnad vårdnadshavare mest bli aktuell vid längre tillfälliga uppehållstillstånd.
- Den särskilt förordnade vårdnadshavaren utses av tingsrätten efter det att socialtjänsten väckt talan eller anmält behov. En särskilt förordnad vårdnadshavare blir med automatik också förordnad förmyndare. Den särskilt förordnade vårdnadshavaren bestämmer i frågor rörande barnets personliga angelägenheter. Hänsyn ska dock tas till barnets synpunkter med stigande ålder och utveckling

³ Prop. 2004/05:136 s. 52

FB6:11. Omvårdnad, trygghet och god fostran är vägledande ord. Vårdnadshavaren har naturligtvis ingen försörjningsskyldighet. I egenskap av förmyndare ska den särskilt förordnade vårdnadshavaren bevaka barnets ekonomiska angelägenheter. I denna egenskap står förmyndaren under överförmyndarens tillsyn och ska årligen lämna en årsräkning och en redogörelse.

- Vid 18 års ålder upphör uppdraget både för den gode mannen och den särskilt förordnade vårdnadshavaren.
- Skulle barnet pga. av medicinska skäl ha behov av en god man efter fyllda 18 år kan en sådan utses på samma sätt som för andra personer men nu med stöd av föräldrabalken. Utredning görs av överförmyndaren men beslut fattas av tingsrätten.

Godmanskapets grundläggande beståndsdelar

Den gode mannen träder i *vårdnadshavares och förmyndares ställe* och ansvarar därmed för barnets *personliga, ekonomiska och rättsliga förhållanden*. Med personliga förhållanden avses barnets behov av omvårdnad, trygghet etc.

Att träda i förälders ställe innebär inte att den gode mannen ska utföra den dagliga omvårdnaden och tillsynen. Den gode mannen har inte heller försörjningsansvar. Uppdraget som god man är att vara juridisk ställföreträdare och att se till se till att saker görs utan att själv rent praktiskt utföra dem.

Man kan beskriva den gode mannens roll som att

- *Bevaka* barnets rättigheter och vara *beställare* av insatser
- Skapa delaktighet för barnet och skapa förtroende
- En erfaren god man har uttryckt att det gäller att vara *personlig* men inte *privat* dvs den gode mannen ska inte agera som mamma eller pappa.

Asylregler

På Migrationsverkets hemsida finns bra information om asylregler. Sammanfattningsvis gäller att varje persons ansökan om asyl ska prövas individuellt.

- **Flykting:** den som har välgrundad anledning att vara rädd för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp

Den som får uppehållstillstånd som flykting kan begära att få en flyktingstatusförklaring, en status grundad bl.a. på FN:s flyktingkonvention. Utöver flykting finns två kategorier av skyddsbehövande i utlänningslagen.

- **Alternativ skyddsbehövande:** den som löper risk att straffas med döden eller riskerar kroppsstraff, tortyr osv. (Enligt EU-regler)
- **Övriga skyddsbehövande:** den som inte kan återvända till hemlandet pga väpnad konflikt eller pga svåra motsättningar i hemlandet, känner välgrundad fruktan att

utsätts för allvarliga övergrepp eller inte kan återvända pga miljökatastrof (enligt svensk lag).

- **Särskilt ömmande omständigheter** kan vara omständigheter som är knutna till personliga förhållanden tex hälsotillstånd eller anpassning i Sverige. För vuxna gäller ”synnerligen ömmande omständigheter i undantagsfall”.

Enligt ett regeringsförslag i nov 2015 kommer reglerna om övriga skyddsbehövande att tills vidare upphöra och reglerna för särskilt ömmande/synnerligen ömmande skäl kommer att göras om i mer restriktiv riktning.

Asylprocessen i korthet

Tidsordningen kan variera lite men momenten nedan finns

- Barnet anländer till Sverige och uppger att det vill söka asyl. Barnets önskan registreras men barnet har ingen egen talerätt i denna fråga.
- Anvisning sker till en kommun. Tidigare anvisade man till de kommuner som hade överenskommelser. Då antalet barn är mycket stort går man på den kommun dit barnet anger att det har en anknytning, sedan till kommun med överenskommelse och sedan görs en fördelning till alla kommuner oavsett överenskommelser.
- Migrationsverket utser ett offentligt biträde oftast en advokat
- Migrationsverket ansöker om en god man och överförmyndaren förordnar en sådan. Om barnet är över 16 år kan denne få yttra sig över vem som utses om tid finns
- Migrationsverket utreder frågan om identitet varvid åldersbestämning är en del, tar fingeravtryck och undersöker om barnet sökt asyl i annat EU-land. God man och offentligt biträde finns med under utredningen. Den gode mannen finns med som ett stöd men för inte barnets talan. Det är barnet själv som berättar.
- Ett asylbeslut fattas om grunden för uppehållstillstånd eller alternativt att barnet får avslag på ansökan
- Beslut kan överklagas till Migrationsdomstolen och om prövningstillstånd ges till Migrationsöverdomstolen
- Om barnet fått uppehållstillstånd ska socialtjänsten i barnets vistelsekommun ansöka hos tingsrätten om att en särskilt förordnad vårdnadshavare utses. Under denna tid ska den gode mannen kvarstå. Man brukar säga kvardröjande god man. Om barnet är nära 18 år utses dock ingen vårdnadshavare. I princip ska samma förfarande ske om barnet fått TUT vilket berörts tidigare.
- Barnet fyller 18 år och blir myndigt. Den unge får då om så behövs hjälp genom socialtjänsten upp till denne fyller 21 år alternativt får den unge som arbetssökande etableringsersättning genom Arbetsförmedlingen.

Samverkande överförmyndare

Barnet kan ha anvisats till någon av de kommuner som ingår i Samverkande överförmyndare och då är det formellt överförmyndaren i den kommun där barnet finns som förordnar en god man. Detta sker praktiskt genom delegationsbeslut av handläggare på Samverkande

överförmyndares kontor i Uddevalla. Det kan också vara så att barnets anvisats till en kommun längre bort. Om då denna kommun placerar barnet i tex. ett privatdrivet HVB-hem som ligger i någon av de kommuner som ingår i Samverkande överförmyndare så svarar den placerande socialtjänsten för placeringskostnader etc. men det är överförmyndaren i vistelsekommunen dvs inom Samverkande överförmyndare som förordnar god man.

Om barnet flyttar till en annan kommun flyttas även godmanskapet till överförmyndaren i denna kommun. Som god man måste du kvarstå till dess en ny god man har förordnats.

Ansökan och förordnande. Det är oftast Migrationsverket som ansöker hos överförmyndaren om god man men även socialtjänsten kan ansöka. Överförmyndarkontoret kontaktar dig med en förfrågan om du vill bli god man. I detta skede är informationen om barnet ganska knapphändig. Oftast besöker du barnet och därefter förordnas du om både parter tror att det blir bra. Du får då en åtagande blankett från överförmyndarkontoret som du skriver på och skickar in.

Större förändringar. Det är överförmyndarkontoret som du redovisar till och som fattar beslut om arvode. Du ska meddela kontoret om det sker större förändringar såsom att barnets får uppehållstillstånd, PUT eller TUT, om barnet avviker, om beslut fattas om åldersuppskrivning så att barnet blir över 18 år, om föräldrarna kommer till Sverige, om barnet flyttar etc.

Råd och upplysningar. Du kan alltid vända dig till överförmyndarkontoret för att få råd och vägledning. I rena lämplighetsfrågor om tex val av skola etc. beslutar du själv men i frågor kring regler och bestämmelser kan överförmyndarkontoret vägleda dig.

God man och tystnadsplikt/sekretess

En god man omfattas inte av tystnadsplikt och uppgifter som denne känner till omfattas inte av sekretess. Sekretesslagen gäller däremot för socialtjänsten och överförmyndaren m.fl. Det innebär att den gode mannen kan informera myndigheter osv om sådant som de behöver för sin handläggning. Däremot ska du som god man vara försiktig med att lämna ut sådan information som du fått i förtrolighet eller annan information som kan vara känslig. Att du inte omfattas av tystnadsplikt hindrar inte dig från att få del av sekretessbelagd information från myndigheter om du behöver dessa för att kunna bevaka din huvudmans/barns rätt.

En annan fråga är om du som god man har rätt att ta del av tex. sjukvårdsfrågor rörande ditt barn/din huvudman. I offentlighets och sekretesslagen (OSL) ⁴ anges att sekretess för uppgifter om en underårig även gäller i förhållande till dennes vårdnadshavare (god man). Sekretessen gäller dock inte i förhållande till vårdnadshavaren i den utsträckning denne enligt 6 kap 11§ föräldrabalken har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör den underåriges personliga angelägenheter. Regeln i OSL är komplicerad men lite förenklat kan sägas att den unge som har en viss mognad och omdömesförmåga själv disponerar sin sekretess. Om barnet är i nedre tonåren torde vårdnadshavaren tex. ha rätt att få reda på en förskrivning av p-piller men inte för en 17- åring.

⁴ OSL 12 kap. 3§

När ett godmanskap upphör

Ett godmanskap kan upphöra av flera anledningar

- När barnet fyller 18 år upphör godmanskapet utan särskilt beslut
- När barnet fått PUT alternativt TUT blir den gode mannen en s.k. kvardröjande god man i avvaktan på att en särskilt förordnad vårdnadshavare utses av tingsrätten efter ansökan av socialtjänsten. Först efter tingsrättens beslut upphör godmanskapet
- Om föräldrarna till barnet kommer till Sverige och är i stånd att utöva vårdnaden
- Om barnet försvinner upphör inte godmanskapet förrän barnet med ”säkerhet har lämnat landet” varaktigt⁵. Om barnet inte hör av sig brukar godmanskapet kvarstå under två månader.
- När du som god man begär dig entledigad måste du dock kvarstå till dess överförmyndaren har utsett en ersättare.
- Om den gode mannen misskött sitt uppdrag kan denne entledigas av överförmyndaren (ett beslut som inte är delegerbart till tjänstemän)
- Om barnet avlider.
- Om den gode mannen avlider upphör godmanskapet men dennes dödsbo ska göra en redovisning till överförmyndaren
- Om barnet har klagomål på sin gode man försöker överförmyndaren utreda frågan och yttranden tas in. Barnet har dock ingen talerätt dvs kan inte anhängiggöra ett ärende och kan inte överklaga överförmyndarens ställningstagande.⁶

Tolk

Nästan alltid behöver du tolk när du ska prata med barnet. I all synnerhet i början av ett uppdrag. Du får ett särskilt informationsblad där det framgår hur tolk ska bokas och vilken tolkcentral som ska anlitas. Om barnet flyttar kan det vara en annan tolkcentral. Det är bara när du själv ska prata med barnet i ett enskilt möte som tolk ses som en omkostnad för dig som gode man. När du tillsammans med barnet ska träffa en myndighet är det denna som ska anlita tolk och stå för kostnaden.

Om du söker information på främmande språk finns information på Migrationsverkets hemsida, men du kan även söka på Överförmyndaren i Göteborg/ensamkommande barn

Offentligt biträde

Det är Migrationsverket som förordnar ett offentligt biträde för alla ensamkommande barn. Detta sker ofta snabbare än ett förordnande av en god man. Det offentliga biträdet som är

⁵ prop. 2004/05:136 s. 37

⁶ Prop. 2004/05:136 s. 35.

advokat eller biträdande jurist har då utan särskilt beslut rätt att företräda barnet och denne ska söka asyl. Av Utlänningslagen 18 kap 3-4§§ framgår

”Den som är förordnad som offentligt biträde för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet är utan särskilt förordnande barnets ställföreträdare i det mål eller ärende som förordnandet avser. Detta gäller dock inte om det finns en god man för barnet enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn.

Den som är förordnad som god man för ett barn enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn skall ansöka om uppehållstillstånd för barnet om detta uppenbart inte är obehövligt. Om en sådan god man inte är förordnad, gäller vad som nu sagts i stället den som är förordnad som offentligt biträde för barnet.”

Meddela så snart möjligt det offentliga biträdet att du blivit god man.

Det offentliga biträdet och den gode mannen bör träffa barnet och gå igenom ärendet. Båda medverkar vid utredningsträffarna på Migrationsverket. Barnet kan inte söka asyl själv då det inte anses ha talerätt.

Det är lämpligt att den gode mannen lämnar en fullmakt till det offentliga biträdet som då blir ombud för barnet och tex. kan överklaga negativa beslut.

Fullmakter

Den gode mannen kan inte lämna en fullmakt till någon annan att sköta det övergripande uppdraget.

Om det behövs anlitas någon för att sköta en specialuppgift kan den gode mannen lämna en fullmakt. Det vanligaste exemplet är en fullmakt till det offentliga biträdet.

Vid enstaka tillfällen går det att lämna en fullmakt till någon annan tex för att lämna fickpengar etc.

Handlingar- LMA-kort, ICA-kort, ID-kort och främlingspass

LMA-kort är barnets bevis på att hon eller han är asylsökande och har rätt att vara i Sverige under väntetiden. Det måste bytas ut med jämna mellanrum. Det är inte ett ID-kort utan ett bevis på att barnet är registrerat hos Migrationsverket. Vid apoteksbesök erhålls mediciner till en kostnad om 50 kr mot uppvisande av LMA-kortet. I väntan på ett LMA-kort erhålls ett asylkvitto som gäller i 30 dagar och som har samma funktion.

LMA-kortet ska återsändas till Migrationsverket om barnet får uppehållstillstånd.

ICA-kort. Migrationsverket delar ut ett ICA-kort och sätter in pengar på kortet. Ingen annan kan sätta in pengar på kortet. Det kan användas för köp eller kontantuttag. Mer information

om kortet får du på Migrationsverkets hemsida. Återsänd kortet när barnet fått uppehållstillstånd och då sista insättningen är gjord tömmer du kortet.

Främlingspass kan erhållas hos Migrationsverket för den som inte kan få ett pass från sitt hemland. Det fordras speciella skäl och det räcker inte att det är besvärligt att få ett pass. Mer information finns på Migrationsverkets hemsida.

UT-kort. Den som får uppehållstillstånd får ett uppehållstillståndskort som ett bevis på att denne har tillstånd att vistas i Sverige. Foto och fingeravtryck erfordras. Det kostar inget.

ID-kort kan barnet få när det har fått PUT/TUT och är över 13 år. Du ska som god man intyga att barnet är det som anges på uppehållstillståndet. Du måste följa med till Skatteverket och du ska kunna visa ditt registerutdrag. Du ska ha betalt in 400 kr innan besöket på Skatteverket. Vilka kontor du kan besöka finns på Skatteverkets hemsida.

Folkbokföring och personnummer. Den som fått PUT/TUT ska folkbokföras och registreras på en fastighet eller adress och samtidigt erhålls ett personnummer. Vid besök fordras ett UT-kort och den gode mannen ska medfölja. Skatteverkets servicekontor hittar du på skatteverket.se. Om tillfälligt uppehållstillstånd givits ska också personen folkbokföras och få ett personnummer. Reglerna är sådana att om uppehållstillståndet omfattar ett år eller längre tid anses man som bosatt och folkbokföring görs.

Folkbokföring sker på

- Familjehemmets adress eller
- På HVB fastighetens adress

Olika myndigheters ansvar

Migrationsverket

- Tar emot och prövar ansökan om asyl
- Gör i förekommande fall åldersprövningar
- Efterforskar barnets familjemedlemmar under asyltiden
- Handlägger frågor om ekonomiskt bistånd och betalar ut ersättningar enligt LMA till barnet under asyltiden. God man ansöker om dessa ersättningar. Barn över 16 år kan själv föra talan om ersättning- 20§ LMA.
- Arbetar med återvändande av de barn som inte får uppehållstillstånd
- Anvisar barnet till en kommun för boende och omsorg
- Administrerar ersättningarna till kommunerna
- Lämnar uppgift till Västra Götalandsregionen att barnet ska kallas till hälsoundersökning
- Fattar beslut om uppehållstillstånd
- Utfärdar främlingspass

Västra Götalandsregionen

- Alla asylsökande ska erbjudas hälsoundersökning

- De asylsökande barnen har samma rätt till hälso- och sjukvård inkl. barnpsykiatrisk vård och tandvård som övriga barn bosatta i Sverige. När barnen fyllt 18 år och inte ännu fått uppehållstillstånd har de endast rätt till omedelbar vård eller vård som inte kan anstå

Samverkande överförmyndare

- Rekryterar, utbildar och förordnar gode män
- Har tillsyn över alla gode män genom de "årsräkningar" och redogörelser som lämnas in kvartalsvis. Oftast beviljas befrielse från att lämna ekonomisk redogörelse
- Hanterar klagomål mot gode män
- Entledigar gode män som inte är lämpliga och när uppdraget är slutfört. Uppdraget är alltid slutfört då barnet fyller 18 år
- Fattar beslut om arvode till god man. Besluten kan överklagas till tingsrätten
- En god man får ett s.k. registerutdrag som blir den gode mannens "legitimation"
- När särskilt förordnad vårdnadshavare utsetts efter det att barnet fått PUT alternativt TUT utövar socialtjänsten tillsyn över vårdnadsdelen av uppdraget och överförmyndaren över förmynderskapsdelen dvs barnets ekonomi

Socialtjänsten

- Utreder barnets behov enligt bestämmelserna i SoL⁷. Med barn avses enligt SoL⁸ den som är under 18 år. Ansvar för den unge kvarstår dock enligt förarbetena till lagen upp till 20-årsåldern. Enligt SFS 2010:1122 om statlig ersättning till den som fått PUT kan kommunen få statsbidrag för vård för den som fyllt 18 år men ej 21 år om vården påbörjats före 18 års ålder.
- Handlägger barnets ärende utifrån en modell som kallas BBIC- Barnets behov i centrum
- Fattar beslut om bistånd i form av boende på hem för vård eller boende (HVB) eller i familjehem. Från år 2016 kommer en ny boendeform som kallas stödboende för unga mellan 16 och 20 år. Boendet kan bestå av lägenheter etc. som ligger samlat. För att placera barn mellan 16 och 17 år fordras "särskilda skäl".
- Fattar beslut om ev. behov enligt LSS- innan uppehållstillstånd dock enligt SoL
- Det ska alltid enligt SoL⁹ göras en vårdplan för barnet som visar vad det övergripande målet är med vården och vilka behov som ska tillgodoses av andra huvudmän. Det ska sedan upprättas en genomförandeplan kring hälsa, utbildning, familj och sociala relationer, uppföljning etc. Den gode mannens åsikt ska alltid framgå liksom barnets om denne har tillräcklig mognad.
- Den unges och gode mannens inställning till vården ska framgå.
- Ansöker om särskilt förordnad vårdnadshavare hos tingsrätten när barnet fått uppehållstillstånd¹⁰.
- Prövar barnets behov av andra insatser såsom kontaktperson, samtalsstöd etc.

⁷ SoL 11 kap 1§

⁸ SoL 1 kap 2§

⁹ SoL 11 kap 3§

¹⁰ FB 6 kap 8a-9§§

Skolan

- Alla ensamkommande barn har rätt till skolgång på samma sätt som andra barn i Sverige. Asylsökande barn omfattas dock inte av skolplikt, vilket däremot gäller efter det att barnet fått uppehållstillstånd. Hemkommunen/vistelsekommunen svarar för utbildningen.
- Socialtjänsten har ett ansvar för att barnet anmäls till skolan, men du som god man ska också se till att barnet börjar skolan. Se till att skolan vet vem du är, delta i in-skrivningssamtal och i utvecklingssamtal.

Ansvarsfördelning mellan boendet och den gode mannen

- Den gode mannen har ett övergripande ansvar dvs beslutar i frågor av större dignitet. Den dagliga omvårdnaden svarar boendepersonalen för (inkl. familjehemsföräldrar). Det kan gälla frågor om mat, tid för sänggående, användande av mobil och datorer etc.
- Underskrift av handlingar svarar den gode mannen för i egenskap av juridisk företrädare för barnet
- Det är personalen som följer med barnet till läkare etc. som en del i den dagliga omvårdnaden
- Resor till Migrationsverket svarar inte den gode mannen för- det finns ingen "chaufförsskyldighet"
- Olika former av skydds- och begränsningsregler kan inte HVB hemmet utfärda. Däremot måste ordningsregler kunna hanteras av boendet
- Medicinering kan betraktas som egenvård och om den unge behöver praktisk hjälp ska den ansvarige för hälso- och sjukvården förvissa sig om att detta fungerar. Den gode mannen ska inte sköta medicinering

Barnens boende- vem bestämmer?

Socialtjänsten ska inleda utredning och utreda barns behov av bl.a. boende enligt SoL¹¹. I SoL finns idag två boendeformer dvs HVB-hem eller familjehem/jourhem alternativt privatplacering i familj. Från år 2016 tillkommer stödboende som ny boendeform men denna boendeform ska bara undantagsvis användas för 16-17 åringar.

En vårdplan ska upprättas liksom en genomförandeplan. Den gode mannen ska medverka.

Den gode mannen måste samtycka till en placering liksom barnet om detta är över 15 år. Av 11 kap 10§ SoL framgår att "Barn som fyllt 15 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt denna lag".

¹¹ SoL 11 kap 1§

Att barnet har talerätt innebär att barnet har initiativrätt dvs kan starta en rättsprocess, att barnet har argumentationsrätt, rätten att tillföra material och rätten att överklaga.

Barnet kan alltså själv ansöka om en förmån enligt socialtjänstlagen och yttra sig oavsett vad den gode mannen tycker. Det innebär att en viss boendeform inte kan påtvingas någon som fyllt 15 år. Alla insatser enligt SoL är frivilliga.

JO har i ett beslut¹² berört frågan om att barn skulle omplaceras från ett HVB-hem. JO konstaterar att den gode mannen likställs med en vårdnadshavare och ska kunna utöva att avgörande inflytande över frågan om barns boende. Den gode mannen ansågs dock inte företräda barnet ensam när barnet skulle omplaceras av socialnämnden. Om den unge inte medverkar kan i yttersta fall det bli aktuellt med ett tvångsingripande med stöd av LVU dvs lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Frågan är vad som händer när ett barn ansöker om ekonomiskt bistånd eller boende i familjehem tros att föräldern (den gode mannen) motsätter sig detta. Frågan har berörts i en dom från Regeringsrätten¹³. Frågan löstes med hänvisning till reglerna i föräldrabalken som ger vårdnadshavaren (den gode mannen) rätt att avgöra frågan.

I en dom från Kammarrätten i Göteborg¹⁴ ville socialtjänsten placera ett barn i familjehem vilket den gode mannen motsatte sig. Den gode mannen fick rätt i både länsrätt och kammarrätt och barnet placerades i ett HVB.

HVB- hem för vård eller boende

Tills helt nyligen har Inspektionen för vård och omsorg- IVO- inte medgett att två barn fått dela rum på HVB. Det är numera tillåtet om det är lämpligt. Du kan som god man ha åsikter och du kan alltid anmäla ett förfarande till IVO.

Ensamkommande barns försörjning och kommunens resp. Migrationsverkets ansvar

Generellt för asylsökande barn

Reglerna finns i Lagen om mottagande av asylsökande (LMA) och i Förordningen om mottagande av asylsökande m.fl..

I LMA 1§ framgår ”Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap 1§ socialtjänstlagen för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.”

¹² JO dnr 2014-4860

¹³ RÅ 3862-1982

¹⁴ KamR Göteborg 2006-1925

I socialtjänstlagen regleras i 4 kap 1-3§§ rätten till försörjningsstöd och till det som kallas livsföring i övrigt tex kontaktperson, hemtjänst osv. Av LMA framgår således att den som är asylsökande i huvudsak inte kan söka försörjningsstöd som en rättighet. I 4 kap 2§ SoL finns dock en regel om att kommunen har rätt i bevilja bistånd i annat fall, men ett sådant beslut går inte att överklaga. När barnet fått PUT/TUT gäller däremot socialtjänstlagen fullt ut.

Avsikten med regleringen är att barnet inte ska försörjas genom vanligt försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen utan försörjningen sker genom Migrationsverkets bidrag som framgår nedan.

Socialtjänstens yttersta ansvar

Den begränsning som finns i LMA gäller som framgår av lagtexten sådana förmåner i socialtjänsten som är av motsvarande karaktär till dagersättningen enligt LMA. Nedan kan du läsa om vad dagersättningen ska täcka.

Oavsett regleringen gäller emellertid socialtjänstens ”yttersta ansvar” enligt 2 kap 1§ SoL vilket innebär att socialtjänsten måste ta ansvar när oklara situationer uppstår om vilken huvudman som ska ta ansvar. Om en person som omfattas av LMA ansöker om bistånd till behov som inte täcks av LMA måste kommunen pröva den enskildes ansökan om rätten till bistånd enligt 4 kap 1§ SoL. Begravningskostnader kan vara ett sådant exempel.

I SoL 4 kap 2§ regleras den behörighet som socialtjänsten har att ge bistånd, men biståndet är inte en rätt för den enskilde och ett beslut går inte att överklaga.

Ansvarig kommun

Socialtjänstens huvudregel är att det är personens vistelsekommun som har ansvaret för insatser. I LMA 3§ anges dock att det är den kommun dit Migrationsverket anvisat ett barn som anses vara vistelsekommun. Inte helt ovanligt är att Migrationsverket anvisat ett barn till kommun A men denna kommun har köpt en plats på HVB i kommun B. Kommun A behåller ansvaret för de insatser som ges i kommun B. Reglerna framgår i SoL¹⁵.

Ansvarig överförmyndare, vilket tidigare angivits, följer dock vistelsebegreppet enligt föräldrabalken varför det i exemplet ovan blir överförmyndaren i kommun B som förordnar en god man.

Asylsökande barn- dagersättning

Rätten till dagersättning gäller asylsökande och framgår av LMA 17§. Dagersättningen är normalt 24 kr per dag. Den kan vara 61 kr om mat inte ingår i barnets boende (tex vid en privatplacering i en släktingfamilj).

Av förordningen till LMA 5-6§§ framgår att dagersättningen ska täcka kostnader för

- Kläder, skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror, utgifter för hälso- och sjukvård, tandvård och läkemedel (sjukvård och tandvård är avgiftsfritt för

¹⁵ Sol 2a kap 4§

barn och medicinkostnaden är max 50 kr. Om medicinen kostat över 400 kr under 6 månader kan du söka särskilt bidrag hos Migrationsverket)

Av beloppets storlek framgår att det är snålt tilltaget och beloppet har inte ändrats på 20 år. Av förarbetena¹⁶ till LMA sägs att dagersättningen ska ge "en lägre ekonomisk standard än dem som stadigvarande är bosatta i landet."

Dagersättning utgår efter ansökan från den gode mannen från barnets ankomst tom 30 dagar efter uppehållstillstånd.

Asylsökande barn- särskilt bidrag

Av LMA 18§ framgår att barnet för annat angeläget behov kan få särskilt bidrag. Av förordningen 7§ framgår att särskilt bidrag kan beviljas och får avse kostnader som är nödvändiga för "dräglig livsföring" tex kostnader för vinterkläder, glasögon, kosttillskott, handikapputrustning och spädbarnsutrustning. Ett vanligt bidrag till kläder uppgår till mellan 1600 och 1900 kr.

Grunderna för att få bidrag

Av LMA 17§ framgår att det bara är den som **saknar egna medel** som har rätt till dagersättning. Du som god man ska göra ansökan enligt förordningen §8 och 8a. Där anges att du måste intyga att lämnade uppgifter är riktiga och att du måste anmäla till Migrationsverket om barnets inkomster ändras.

Var noga med att ange om barnet får ersättningar genom boendet, i all synnerhet om barnet får fickpengar, flitpengar i form av kontanter. Det är sedan upp till Migrationsverket att bedöma vilket inverkan detta har på dagersättningen.

Vem söker bidrag och utbetalning till ICA-kort?

Normalt sett är det den gode mannen som söker bidrag. Av LMA 20§ framgår dock att barn som är över 16 år själv kan ansöka och har sk talerätt. Det är du som god man som bestämmer vem som får hantera ICA-kortet. Från början kan det vara klokt att du hanterar kortet för att se hur den unge kan hantera de pengar du lämnar. När retroaktiva pengar kommer tillsammans med särskilt bidrag kan det ibland komma upp till 3000 kr på kortet. Det är bara Migrationsverket som kan göra insättningar på kortet.

När barnet fått uppehållstillstånd stängs kontot en månad därefter och se då till att kontot är tömt.

OBS- du ska alltid se till att få **kvittenser** på pengar som du lämnar till barnet eller till HVB/familjehem. Spara dessa. För gärna en liten kassabok så att det aldrig kan uppkomma tvivel om hur medlen hanteras. Detta gäller även om du som god man av överförmyndaren befriats från att lämna ekonomisk redovisning.

Mobiltelefonkostnader- teckna inte abonnemang då det kan innebära att kostnaderna rusar iväg. Använd kontantkort.

¹⁶ Prop 1993/94:94

Asylsökande- placerade på HVB

Det finns inom Samverkande överförmyndares kommuner många olika HVB, både kommunalt drivna och privata. Vad som ingår i boendena varierar och det kan vara bra för dig att veta för att barnet ska tillförsäkras god vård och när du gör ansökan om dagersättning. Av SoL ¹⁷ framgår att *Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård.*

I en del boenden kan det utgå flitpengar etc. och då kontanter utbetalas bör du som god man **ange detta vid ansökan** om dagersättning så att Migrationsverket får bedöma om detta har inverkan på dagersättningen.

Nedan anges vad som ingår på Uddevalla kommuns HVB- boenden. Inte som exempel på vad som är rätt eller fel och det kan som sagts ovan finnas andra regler på andra boenden, utan mera som en vägledning för dig som god man.

Buskort- lånas ut av boendet

Cykel- nej

Dator- genom skolan

Fritidsaktivitet- oftast gemensamt i boendet eller bidrag till tex gitarrkurs

Främlingspass- nej

Glasögon- nej

Startuppsättning kläder- underkläder, gympa, lås till skolskåp etc. Ibland finns skänkta ytterkläder

Mobiltelefon- nej

Telefonsamtal- får låna boendets telefon i rimlig omfattning

Simundervisning- får badkort. Undervisning genom skolan

Hårklippning- endast första gången om behov finns

Barn- asylsökande boende i familjehem

Familjehemmet erhåller *arvode och omkostnadsersättning*. Omkostnadsersättningen består av en grundkostnad. Grundkostnaden ska täcka familjehemmets löpande kostnader för tex mat, kläder, hygien och fritid. Familjehemmet kan ge barnet fickpengar och ansvarar för att en del av omkostnadsersättningen kommer barnet tillgodo. Det kan också vara så att socialtjänsten minskat omkostnadsersättningen med 24 kr per dag. Som god man ska du orientera dig om situationen då du företräder barnet.

Kommunen får statlig ersättning för kostnaderna för familjehem.

Extra omkostnader

Det finns domar i Högsta förvaltningsdomstolen ¹⁸ som prövat om kommunens kostnader till familjehemmet för dator, mobiltelefon, telekort, träningskort och skidresa tillsammans med

¹⁷ SoL 6 kap 1§

¹⁸ mål nr 3304-12, 3308-12, 3303-12

familjen ska anses kunna ingå omkostnader för familjehemmet. Svaret var i dessa domar jakande.

Om vården inletts före 18 års ålder kan kommunen söka ersättning till dess barnets fyller 21 år.

Barn med uppehållstillstånd- försörjning

När barnet fått uppehållstillstånd får de en mer självständig ekonomi i samverkan med den gode mannen.

- **Barnbidrag** utgår inte till god man utan bara till en särskilt förordnad vårdnadshavare från förordnandedagen. Om barnet är familjehemsplacerat kan socialtjänsten däremot ansöka om att barnbidraget utbetalas till familjehemmet.
- **Barnbidrag** 1050 kr per mån utgår tom det kvartal barnets fyller 16 år. Om den unge går i grundskolan när denne fyller 16 år betalas dock barnbidraget ut tom kvartalet efter det att barnet fyller 16 år.
- **Studiehjälp i form av studiebidrag** kan sökas av god man- 1050 kr per månad under 10 månader per år. Dessutom utgår **extra tillägg** med 855 kr per månad till barn med familjer med låg inkomst. Extra tillägg utgår i princip alltid både vid boende i familj eller boende på HVB. Bidragen utgår tom vårterminen det år den unge fyller 20 år och går i skolan. Rätten till studiehjälp gäller den som var under 20 år vid ankomsten till Sverige och har uppehållstillstånd.
Observera att om barnet skolkar kommer skolan att rapportera detta till CSN och en reducering sker av bidraget. Ett retroaktivt återkrav kan dras från framtida studiebidrag eller genom krav på återbetalning.
- **Studiemedel.** Studiemedel dvs lån och bidrag kan den som studerar på högskola få. Detsamma gäller för den som studerar på komvux, folkhögskola eller gymnasieskola från höstterminen det år den studerande fyller 20 år. Det kan finnas kommuner som ger försörjningsstöd för barn med uppehållstillstånd så länge de går i gymnasiet trots att de fyllt 20 år.
- **Försörjningsstöd.** När barnet ej försörjs på annat sätt får den unge söka försörjningsstöd hos socialtjänsten.
- **Etableringsersättning.** Om den unge vuxne mellan 18-19 år är ensamkommande och inte går i gymnasiet har denne rätt till etableringsstöd genom Arbetsförmedlingen. Etableringsstöd kan sedan utgå för dem mellan 20 och 64 år.
- **Efterlevandestöd(barnpension).** Kan utgå med 1480 kr per avliden förälder.

Om barnet fått uppehållstillstånd och bor i familjehem

Studiebidrag och extra bidrag betalas ut direkt till den s.k. kvardröjande gode mannen som har att förvalta detta i samråd med den unge. CSN betalar ut detta till den gode mannens konto, vilket egentligen strider mot föräldrabalkens sammanblandningsförbud. Den gode mannen ska **snarast föra över medlen till ett fickpenningkonto och till ett sparkonto i barnets namn. Sparkontot bestämmer du över som god man.**

Om barnet skulle söka socialbidrag räknas inte det extra bidraget som inkomst vilket bl.a slås fast i flera domar.¹⁹

Om barnet fått uppehållstillstånd och bor i HVB

För studiebidrag gäller vad ovan sagts. Dagersättning utgår inte. Barnet kan få socialbidrag men det vanligaste torde vara de mesta behoven ingår i HVB. I Uddevalla gäller följande på HVB som exempel och vägledning för dig som god man

Buskort- ingår inte

Cykel- nej

Dator- genom skolan

Fritidsaktivitet tex gymkort eller gitarrkurs- 20% får barnet betala själv

Främlingspass- nej

Glasögon- betalas av HVB

Kläder- nej

Mobiltelefon- nej

Telefonsamtal- får ringa på hemmets telefon i rimlig omfattning

Umgängesresa till familj- nej. Får prövas genom socialsekreterare.

Resa hit för anhöriga/föräldrar- nej . Får prövas genom socialsekreterare. I KamR i Göteborg mål nr 2765-13 beviljades visst bidrag.

Fickpengar i väntan på studiebidrag- bidrag ges med 1050 kr/4 per vecka i samråd med god man. Då studiebidrag inte utgår under juli och augusti får medel sparas ihop av gode mannen.

Sommarjobb- får behålla pengarna.

Bidrag till tex ID-kort- nej. Får sökas som socialbidrag genom socialsekreterare.

När den unge blivit 18 år

- Den unge kan om behov finns bo kvar i **familjehemmet eller i HVB** eller i den nya boendeformen från 2016 som kallas **stödboende**
- Den unge kan studera på gymnasiet och bo i **eget boende**. Kommunen kan få bidrag från Migrationsverket för försörjningsstöd som utbetalas till ungdomar som fyllt 18 år men ej 21 år och går i gymnasieskolan. I SoL 4 kap 1a § finns bestämmelser om skolorngdomars arbetsinkomster t.ex i form av feriearbete. Inkomster upp till ett basbelopp ska inte påverka om föräldrarna söker försörjningsstöd. Denna bestämmelse anser dock Socialstyrelsen inte gäller ensamboende barn då de inte ingår i bedömningen av föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd. (Socialstyrelsen PM 2015-11-11 Ensamkommande barn och ungdomars försörjning)
- Om den unge inte studerar ingår i de normalt i den etableringsplan som arbetsförmedlingen arbetar med och försörjningen sker genom etableringsersättning.

¹⁹ Se RÅ 1996 ref. 12

Barn som försvinner

Om ett barn avviker ska den gode mannen eller särskilt förordnad vårdnadshavare göra en polisanmälan. Oftast är det barnets boende som först upptäcker att barnet försvunnit och det kan vara klokt att på förhand ha gjort upp om vem som gör vad och underrättar skolan, Migrationsverket, överförmyndaren och andra direkt berörda.

Polisanmälan om misstanke om brott mot barnet

Om barnet blir utsatt för brott eller om misstanke finns om att barnet blivit utsatt för brott ska den gode mannen/särskilt förordnade vårdnadshavare normalt sett göra en polisanmälan. Dessa omfattas inte av någon tystnadsplikt.

Efterforskning av anhöriga

Den gode mannen ska om möjligt hjälpa barnet att hålla kontakt med sin familj. Det är dock Migrationsverkets uppgift att efterforska barnets familj under asyltiden. Efter det att barnet fått uppehållstillstånd har socialnämnden ansvar för efterforskning av familjemedlemmar.

I den gode mannens uppdrag ingår inte...

Ibland uppstår diskussioner om vad som ingår i den gode mannens uppdrag. Här ges exempel på vad som inte ingår

- Det ingår inte att sköta den dagliga omvårdnaden och tillsynen tex. att barnet går till skolan
- Att försörja barnet. Du ska inte heller sammanblanda era pengar och du ska inte sätta barnet i skuld genom att låna ut pengar genom förskottering
- Den gode mannen sköter sitt uppdrag under skadeståndsansvar dvs det går inte att vara grovt försumlig eller medvetet göra skada. Den gode mannen är däremot inte skadeståndsansvarig för skador som barnet åstadkommer på inredning eller på lånedatorer etc.
- Den gode mannen ska inte medverka till att skicka pengar till barnets anhöriga. Dagersättningen ska täcka barnets behov här i landet liksom andra bidrag.
- Att öppna barnets post ska endast barnet göra eller den som barnet givit ett uppdrag till tex. den gode mannen.
- Att skjutsa barnet till sjukvården, Migrationsverket etc. ska den göra som har omvårdnaden om barnet och det är inte den gode mannen.

- Att handla åt barnet behöver inte den gode mannen göra utan detta gör den som har den direkta vården av barnet.
- Den gode mannen behöver inte ingripa om det blir bråk eller andra konflikter vid boendet.
- Den gode mannen sköter inte den rättsliga processen kring asylfrågan. Det sköter det offentliga biträdet. Om ett beslut ska överklagas ska den gode mannen utfärda en fullmakt till det offentliga biträdet.
- Att ansöka om att barnets föräldrar ska komma till Sverige ingår inte i uppdraget som god man.

Arvode

Du har som god man rätt till skäligt arvode och ersättning för de utgifter som krävs för att fullgöra uppdraget. Detta framgår av Lgeb 11§ och FB 12 kap 16§. Det är överförmyndaren som fattar beslut om arvode. Detta går att överklaga till tingsrätten.

Samverkande överförmyndare har liksom många andra en schabloniserad ersättning dels för arvodet men också för diverse omkostnader såsom porto, utskrifter etc.

Om ärende flyttas över till en annan överförmyndare måste du kvarstå till dess att en ny god man utsetts. Denna nya överförmyndare ska då besluta om arvode och du kan inte återropa arvodesreglerna hos Samverkande överförmyndare. Arvodet betalas ut per kvartal.

Du får ett särskilt informationsblad om arvodesreglerna.

Om du skulle bli särskilt förordnad vårdnadshavare får du arvodet från socialtjänsten och en liten del av överförmyndaren för förmyndarskapsdelen av förordnandet.

Redovisning av uppdraget

Förteckning

En förteckning ska lämnas över barnets tillgångar och skulder per förordnandedagen

Årsräkning

Före den 1 mars året efter förvaltningsåret ska alla gode män lämna en årsräkning och en redogörelse. Samverkande överförmyndare tar istället in "årsräkning" och redogörelse per kvartal.

Sluträkning

En månad efter uppdragets slut ska en sluträkning lämnas in.

Befrielse eller förenkling

Överförmyndaren kan besluta om befrielse från att lämna in räkningar eller att de får lämnas i förenklad form. Så görs i princip alltid då barnen nästan alltid saknar tillgångar. Det innebär att när du lämnar din första kvartalsräkning ska du ange att denna utgör förteckning och du kommer då samtidigt att få ett beslut om befrielse. Du får särskild information om detta.

Information

Postadress

Uddevalla kommun

Samverkande överförmyndare

451 81 Uddevalla kommun

Besöksadress

Varvsvägen 1

Stadshuset

Uddevalla kommun

Telefon

0522-698338

Telefontid må-fre 10.00- 11.00

Du kan också be om att bli uppringd genom att ringa växel n- 0522-696000. Du kan också ställa frågor per mail - overformyndaren@uddevalla.se

Dec 2015/KH